

Añ stalo sa slovo Hospodinovo kñ Jonášovi, synovi Amittaiho, povediac:

Vstaň, chod' do Ninive, toho veľkého mesta, añ volaj proti nemu, lebo ich zloba vystúpila hore pred moju tvár. Ale Jonáš vstal, aby utiekol do Taršíša spred tvári Hospodinovej, añ príduc dolu do Joppy našiel loď, ktorá išla do Taršíša, dal, čo bola jej mzda, añ zišiel do nej, aby sa odplavil sñ nimi do Taršíša spred tvári Hospodinovej.

Jonáš 1:1-3

V úvode tohto článku sa budeme venovať trom krátkym témam a zamyslíme sa nad 1. kapitolou starozákonnej knihy Jonáš. Prosím čitateľov, aby si najprv prečítali všetkých 16 veršov tejto kapitoly.

Úvod

1. Oñ knihe Jonáš

Dosť veľa, najmä na detských besiedkach, sa vyučuje o Jonášovi ako o biblickom príbehu. Je to však viac než príbeh. Je to inšpirované Božie slovo. Pán Ježiš Kristus dáva na túto knihu pečat' historickej platnosti. Odkázal na ňu v situácii, keď niektorí zo zákonníkov a farizejov žiadali od neho znamenie (Matúš 12:38). Odpovedal, že im nebude dané iné znamenie, iba znamenie proroka Jonáša (Matúš 12:39), a potom ho pripodobnil k svojmu vlastnému vzkrieseniu: „*Lebo*

ako bol Jonáš v bruchu veľryby tri dni a tri noci, tak bude i Syn človeka v srdci zeme tri dni a tri noci

„ (Matúš 12:40) a „

Lebo ako bol Jonáš znamením Ninivčanom, tak bude aj Syn človeka tomuto pokoleniu.

“ (Lukáš 11:30).

2. Jonáš ako človek

Podľa 1. verša tejto knihy Jonáš bol synom Amittaiho z Galiley z pokolenia Zabulóna (pozri tiež Matúš 4:15 – „*Zem Zabulóna a zem Neftalima, na ceste k moru, za Jordánom, Galilea pohanov*“). Bol skutočný autentický Boží prorok. Patril medzi tých prorokov, ktorí skutočne autoritatívne hovorili v Božom mene.

3. O meste Ninive

(Pozri tiež poznámku redakcie za článkom).

Nech už ich bolo koľkokoľvek, všetci mali jedno spoločné: všetci zhrešili proti Bohu, všetci boli pohoršením pre Boha, a to ich všetkých dávalo pod Boží súd. Práve v 1. kapitole vo verši 2 sa o tom hovorí: „...*ich zloba vystúpila hore pred moju tvár.*“

Kniha Jonáš ukazuje, ako Boh aj v starozákonných časoch milostivo zaobchádzal aj s pohanmi. Kniha tak isto varuje, ukazujúc na Božieho muža Jonáša, aby sme nežili inak, než aké je naše poznanie a vyznanie (pod mieru nášho poznania). Jonáš mal poznanie Boha a vyznával ho, ale nežil podľa toho. Musíme si dávať pozor, aby to, čo je pravda o Jonášovi, nebolo nejako pravdou aj o nás. Poznanie, ktoré o Bohu máme a získavame (naberáme) z Božieho slova, máme naším životom demonštrovať, preukazovať.

1. kapitola

V ďalšom sa budeme venovať veršom 1 až 16 prvej kapitoly. Táto kapitola hovorí o Božom mužovi, ktorý uteká pred svojím Bohom. Prvé, čo si musíme uvedomiť, je, že my všetci sme slabí a všetci sme náchylní zlyhať a padnúť. Tak to bolo aj s Jonášom. Boh k nemu prehovoril, ale Jonáš ho nechcel poslúchnuť, dal sa na útek spred tváre Hospodinovej (1:3).

Musíme si dať pozor, aby sa nám nestávalo, že Boh prichádza k nám cez svoje slovo, a my nechceme počúvať. Jedna z tých veľkých prác Svätého Ducha je tá, že prináša na našu myseľ Božie slovo a pripomína nám všetko, čo Boh od nás požaduje.

Výsada, ktorú Jonáš dostal

Boh k nemu prehovoril priamo a osobne. Ako si Jonáš neskôr uvedomil, tak aj my, keď utekáme pred Bohom, musíme si uvedomiť, že ten, ktorý je všade prítomný, dosiahne aj tam, kde sa nikto iný nedostane. Takisto si potrebujeme pripomenúť, čo kniha ukazuje, že Pán Boh má k dispozícii všetko stvorenie, aby toho, kto je neposlušný, priviedol k poslušnosti. Príslovie 13:15 hovorí: „...cesta tých, ktorí robia neverne, je tvrdá,“ (alebo podľa evanjelického prekladu: „...cesta neverných je ich záhubou“).

Preto keď ja alebo ty rebelujeme proti známej Božej vôli, víťazom môže byť len jeden, a tým je Boh. A ten, kto prehrá, sme my sami. Ale na rozdiel od tých ľudí, ktorí sú rebelantskí, Jonáš mal toľko úprimnosti, že priznal, že on sám je vo vzbure. Vo verši 10 on sám hovorí námorníkom, že uteká pred Bohom. V kapitole 4 vo verši 2 uvádza dôvod svojho úteku.

Jonáš neutekal preto, že by bol vystrašený, ale preto, že mal nevyvážený pohľad chápania Božích vlastností a Božej zvrchovanosti v otázke spasenia. Musíme si dať pozor, aby sme sa v chápaní učenia Písma nedostali do extrémov. To sa niekedy stáva a potom strácame rovnováhu medzi Božou zvrchovanosťou a ľudskou zodpovednosťou. Jonáš utekal preto, lebo vedel, že silný Boh je milosrdný a ľútostivý, dlho zhovievajúci a veľký čo do milosti, ktorý ľutuje zlého (4:2). Je to Boh, ktorý zachraňuje z hriechov. Zlyhal v tom, že stratil rovnováhu v celom tomto obraze o Bohu.

Jonáš, tak ako Pavol, má priniesť Božie slovo na panenské nové územie a k ľuďom, ktorí ešte nikdy nepočuli evanjelium. Urobil však presný opak toho, čo mu bolo prikázané. Odchádza do prístavu v Joppe, namiesto toho, aby išiel do Ninive. V Joppe nastúpi na loď, ktorá sa plaví do Taršíša.

Plavba do Taršíša

Presná poloha Taršíša je predmetom diskusie. Najpravdepodobnejšie je, že ležalo na západnom pobreží Stredozemného mora, na pobreží Španielska. Nezáleží až tak na tom, kde sa presne toto mesto nachádzalo. Na čom záleží, je ale to, že tak ako márnratný syn, aj on odišiel do ďalekej krajiny, do Taršíša, ale s cieľom dostať sa preč od Boha (1:3). Jeho plavba bola bohatá na udalosti. Vo verši 4 čítame, že „Hospodin posielal veľký vietor na more“ a povstala veľká búrka na mori. Tu vidíme Božiu zvrchovanú vládu nad živlami. Moreplavci boli z toho prestrašení (verš 5). Uchopili sa nákladu lode a vyhadzovali ho do mora, aby odľahčili lodi a zachránili sa. Zatiaľ bol Jonáš celý čas dolu v podpalubí a tvrdo spal.

Tí, ktorí boli zvyknutí na morské búrky, tí ostrieľaní moreplavci, boli prestrašení. Jediný človek, suchozemec Jonáš, ten jediný bol úplne v pohode.

Jonáš bol veľmi úprimný a priamy muž. Otvorene priznal, že je Hebrej, bojí sa Hospodina. Tu tento výraz znamená, že uctieva Hospodina s rešpektom a s bážňou. A toho, koho uctieva, pokladá za Boha nebies, za Stvoriteľa, ktorý stvoril more a suchú zem. Dnes veľa ľudí spochybňuje Boha ako Stvoriteľa. Vtedy dávno bol Jonáš presvedčený, že Boh je Stvoriteľ a ako Stvoriteľ má vládu aj nadorskými živlami.

Vo veršoch 10 až 16 je zaznamenaná reakcia námorníkov na Jonášove tvrdenia, na jeho priznanie a vyznanie. Potom čítame, že títo mužovia sa začali náramne báť. Ale ich strach nebol ten istý, aký mal Jonáš. Jonášov strach bola bázeň pred Bohom. Strach námorníkov bola hrôza a z toho všetkého boli takí zmätení, že sa Jonáša pýtajú, čo majú robiť (verš 11). V hrôze,

ktorá na nich prišla, títo skúsení námorníci sa opýtali pasažiera, ako majú v tejto situácii konať, čo majú teraz robiť.

Jonáš má pomerne odvážne riešenie. Hovorí im: „*Vezmite ma a hod'te ma do mora a more sa upokojí pred vami; lebo ja viem; že pre mňa je táto veľká búrka proti vám.*

“ (verš 12). Ale títo bezbožní, pohanskí námorníci mali v sebe nejaký humánny prvok. Neurobili hneď tak, ako im Jonáš radil, ale najprv zo všetkých síl, ťažko a namáhavo veslovali, aby sa dostali na pevninu, ale dostať sa nemohli, lebo more sa búrilo viac a viac (verš 13).

Boh námorníkom otvoril oči, aby pochopili niečo z jeho charakteru a z jeho plánov a „*Potom vzali Jonáša a hodili ho do mora a more prestalo zúriť*

.“ (verš 15). Keď uvideli, že potom, ako hodili Jonáša do mora, more prestalo zúriť, báli sa Hospodina veľkou bážňou: „

A muži sa báli Hospodina veľkou bážňou a obetovali Hospodinovi bitnú obeť a sľubovali sľuby .“ (verš 16).

Poučenie pre naše životy

Urobíme tak štyrmi spôsobmi:

1. *Jonáš je muž, ktorý uteká pred Bohom. Zdá sa, že mu všetko vychádza.*

Jonáš sa dal na útek. Prichádza do Joppy a v prístave je pripravená loď na plavbu do nejakej vzdialenej krajiny. To veľmi potešilo tohto zdráhavého proroka. Jeho cieľom bolo dostať sa kdekkoľvek preč od Božej prítomnosti. Bol ochotný ísť hocikde.

Jonáša na jeho úteku stretli priaznivé okolnosti. Potrebujeme sa však naučiť, že priaznivé okolnosti sami o sebe ešte nepotvrdzujú Božiu priazeň. Len preto, že sa nám zdá, že všetko ide samé od seba a perfektne, ešte to neznamená, že sa to Bohu páči. Aj okolnosti okolo nás musia byť v súlade s Božím slovom. Ak je v nich nejaká odchýlka od Božieho slova, potom potrebujeme ďalej čakať na Boha. Jeden kazateľ povedal: „Nikdy v ničom nedôveruj svojmu vlastnému úsudku. Keď ti zdravý rozum hovorí, že nejaká cesta je správna, pozdvihni najprv svoje srdce k Bohu, pretože cesta viery a požehnania možno leží úplne opačným smerom než tá, ktorá ti vyplýva z prirodzeného úsudku. Všetko prednes pred nebeský tribunál.“

2. *Jonášovho odvážneho svedectva prišlo nejaké dobro.*

Je to svedectvo z 9. verša, keď Jonáš námorníkom hovorí, že sa bojí živého Boha, lebo toto svedectvo viedlo k obráteniu námorníkov, ako potom čítame vo verši 16. Námorníci boli pohanovia (modloslužobníci), začali sa však báť Hospodina veľkou bážňou a začali ho uctievať. S opatrnosťou však pamätajme aj na to, že nie každé uctievanie, ktoré je nasmerované k živému Bohu, je nevyhnutne úprimné.

3. *Jeden človek dokáže spôsobiť obrovskú masovú trmu-vmu.*

Jonáš, jeden jediný muž, spôsobil obrovský zmätok na lodi. Jeden človek dokáže v rodine, v práci, všetko poprevracať. Jeden človek dokáže spôsobiť chaos v miestnom zbore a obrátiť ho hore nohami. Boh však má svoj vlastný spôsob, ako tých, čo spôsobujú problémy a ťažkosti, „hodiť cez palubu“.

4. *Možno niekto hľadá únik zo svojej situácie.*

Je mu jedno kam, len aby utiekol zo svojich terajších, aktuálnych okolností, len nech je to preč od Boha. Možno sa ti zdá, že si štvanec a nemáš trpezlivosť čakať na oslobodenie. Nauč sa z Písma, že aj to miesto, ktoré sa nám zdá najmenej vhodným pre nás na tejto zemi je miesto, ktoré Boh ustanovil. Boh použil osla na to, aby zastavil Baláma. Nastrojil veľkú rybu, aby zhltnúla Jonáša. Má k dispozícii celú armádu podivných, prozreteľných zásahov, aby lapil tých, ktorí pred ním utekajú..

Jonáš bol Boží muž a utekal pred svojím Bohom. Boh vyhral túto súťaž. Takže sa naučme od Jonáša a poddajme sa pod Božiu mocnú ruku, aby nás mohol povýšiť vo svojom čase.

Poznámka redakcie o meste Ninive:

Mesto Ninive založil Nimród (Genezis 10:11) na ľavom (východnom) brehu rieky Tigris v Mezopotámii. Bolo to veľmi významné mesto Asýrskej ríše a približne od r. 1820 pr. Kr. sa stalo jej hlavným mestom. Predtým bolo hlavným mestom tejto ríše mesto Assúr, podľa ktorého bol nazvaný aj rovnomenný štát (Asýrska ríša). V roku 625 pr. Kristom začala moc a vplyv Asýrskej ríše upadať a v roku 612 spolu s inými mestami bolo zničené aj Ninive. K tomu dopomohlo aj rozvodnenie rieky Tigris, ktorej vody podvrátili veľkú časť jeho hradieb. Mesto zdanlivo zmizlo zo zemského povrchu. Až francúzsky konzul M. Botta odkryl v r. 1843 v 18 m vysokom pahorku veľký palác s množstvom komnát a siení, ktorých steny boli obložené sadrovými a alabastrovými doskami s množstvom fresiek a ornamentov. Podarilo sa rozlúštiť aj klinové nápisy na nich.

Podľa archeologických objavov a vykopávok bolo Ninive zrejme obklopené vysokými hradbami v nepravidelnom štvoruholníku: severná strana o dĺžke 2 300 m, západná 4 500 m, južná 1 000 m a východná kruhovite zakrivená o dĺžke 5 200 m – dohromady mali hradby dĺžku 13 000 m (13 km). Hradby boli vysoké 10-15 m a na nich sa v pravidelnej vzdialenosti nachádzali veže vysoké 40-50 m.

Biblické vzťahy medzi Izraelom a Ninivčanmi (Asýrčanmi) sú v Biblii spomenuté na viacerých miestach: Numeri 24:22-24; Žalm 83:9; Jonáš – kapitoly 1 a 3-4 (porovnaj s Matúš 12:41 a Lukáš 11:30); Izaiáš 37:33 a 37. Z prorokov to boli hlavne Nahum a Sofoniáš, ktorí prorokovali skazu tohto mesta (Nahum 1:1 a 8-9, 3:18-19; Sofoniáš 2:13-15). Biblické zmienky o obyvateľoch Ninive sú zapísané v Nahum 3:1-4; Ezechiel 23:12. Ozdoba stien miestností je popísaná v Ezechiel 23:14-15.

Vykopávky a rozlúštenie nápisov na stenách palácov významne pomohli k upevneniu historických údajov o Asýrskej a Babylonskej ríši. Nápis na stenách popisujú činy kráľov. Najviac vychvaľúci je popis Senacheribových výprav a jeho víťazstiev. Z tohto popisu sa dozvedáme aj o judských kráľoch. Tieto archeologické objavy tiež potvrdzujú historickú pravdivosť biblického záznamu.